

Muzikanten en mohikanen

Auteur(s):

Jorritsma, Jasper

Verschenen in:

ESB, 88e jaargang, nr. 4411, pagina 385, 22 augustus 2003

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

Vorige week maakte stichting Brein bekend al dit najaar particuliere aanbieders te gaan vervolgen die via internet illegaal muziek, films en software aanbieden aan derden. Het is de taak van deze stichting om namens de vermaakindustrie te waken over auteursrechten. Brein richt zich nu op de particulier die bestanden aanbiedt, omdat het downloaden zelf in principe niet illegaal is. Aangezien de aanbieders in principe anoniem zijn, moet stichting Brein via de rechtbank toestemming krijgen om het ip-nummer (het unieke nummer van een internetaansluiting) van de 'piraat' te achterhalen. De volgende gang naar de rechter moet dan bij een toegangs-aanbieder de bij het ip-nummer behorende persoonsgegevens loskrijgen.

In reactie op de aangekondigde juridische acties van stichting Brein stelt de Consumentenbond dat de muziekindustrie eerst een goed alternatief moet bieden voor de uitwisselprogramma's waarmee consumenten muziek, films en software met elkaar delen. Pas daarna moet ze mensen gaan vervolgen. Met een goed alternatief bedoelt de Consumentenbond de mogelijkheid om muziek per nummer te downloaden voor een redelijke prijs. Hierbij gaat hij er kennelijk van uit dat de consument niet zozeer uit is op gratis muziek, maar vooral op een nadere differentiatie van het aanbod en koopgemak.

De reactie van de Consumentenbond lijkt ook een legitieme vraag in te houden: waarom houden platenmaatschappijen vast aan verspreiding van muziek per cd, terwijl distributie van muziek eenvoudig nummer voor nummer via internet kan? Met de komst van internet is muziek losgekomen van de fysieke drager. Er is voldoende capaciteit voor dataverkeer om verspreiding van de ruwe muziekbestanden mogelijk te maken. Ook voor het eventueel op cd-zetten heeft de consument met zijn cd-brander de platenmaatschappij niet langer nodig.

Getuige de wildgroei van aanbieders gaat de creatieve vernietiging in het productieproces door. De rol van de platenmaatschappij als intermediair tussen artiest en consument is aan het vervagen. Er is echter een duidelijk aanwijsbare reden waarom platenmaatschappijen vasthouden aan hun traditionele fysieke distributie en dat is omdat het lastiger is om auteursrechten te heffen op een datastroom dan op concrete verkooptransacties van schijfjes. De Consumentenbond schuift het probleem van de inning van auteursrechten geheel onder tafel.

Een groot deel van de datastroom aan muziekbestanden is illegaal. De problemen met het innen van de auteursrechtelijke vergoedingen zijn niet alleen een zaak voor handige juristen en slimme programmeurs. Het simpelweg legaliseren en belasten van die stroom brengt een andere functie van de platenmaatschappij in gevaar. Als beheerder van een risicovolle artiestenportefeuille spelen zij een belangrijke rol in de artistieke productie. Van de ongeveer tien euro die een platenmaatschappij per cd ontvangt, verzorgt ze de productie en marketing. Slechts bij een gering gedeelte van de uitgebrachte cd's worden deze kosten terug-verdiend. Doordat platenmaatschappijen vele artiesten onder contract hebben, kunnen zij met de cd's die wel een hit worden gemiddeld winst blijven maken.

Als aanbieders die hits via internet vervolgens tegen marginale kosten verspreiden, liften ze mee op het risicodragende vermogen van de platenmaatschappij. Dat is overigens ook wat de aanbieders van illegale cd's al langer doen. De gemiddelde bestandenruiler of piraat is er niet toe in staat deze rol van portefeuillehouder over te nemen. De creatieve vernietiging van het productieproces brengt zo de artistieke productie zelf in gevaar. Als de auteursrechten in het gedrang komen, neemt de prikkel voor zowel artiesten als platenmaatschappijen af om nieuwe en vernieuwende muziek op de markt te brengen.

Het gemiddelde risico van de artiestenportefeuille moet voor de platenmaatschappij acceptabel zijn in verhouding tot het behaalde rendement. Met het teruglopen van het rendement zullen de platenmaatschappijen echter steeds meer artiesten met een laag risico in portefeuille willen hebben. Dit gaat ten koste van de beginnende artiest die zich zowel in muzikaal opzicht als in termen van verkoopcijfers nog moet bewijzen.

Omgekeerd mag het echter niet zo zijn dat de verminderde rol van platenmaatschappijen als intermediair de creatieve vernietiging van het productieproces in de weg staat. Artiesten worden dan voor hun vergoedingen afhankelijk van de handigheid van hun advocaten en de slimheid van hun programmeurs. Ook kunnen de artiesten zich onttrekken aan het juridische en technologische strijdtoneel. Dit kunnen ze doen door meer van hun creativiteit in te zetten om de mogelijkheden te benutten die internet biedt om een publiek van luisteraars direct te bereiken. Als platenmaatschappijen deze mogelijkheden laten liggen, zullen anderen ze wel benutten. Dat zullen niet alleen de illegale aanbieders van muziekbestanden zijn, maar ook de makers van die muziek.

